

Voortgangsrapportage opvang Vluchtelingen 2025-2

1. Inleiding

Op 20 februari 2025 stelde u het algemene plan van aanpak opvang asielzoekers vast. Daarbij heeft u de motie 'Voortgangsrapportage aan raad over opvang asielzoekers' aangenomen. In deze motie verzoekt u om vanaf het tweede kwartaal van 2025 gelijktijdig met elke Bestuursrapportage een aparte rapportage op te nemen over de ervaringen met de gerealiseerde opvanglocaties en een overzicht te bieden van de financiële stand van zaken.

De afspraken over de financiering van de vier kleinschalige opvanglocaties in eigen beheer zijn vastgelegd in een bestuursovereenkomst met het COA. Deze overeenkomst is op 24 april 2025 aan u verstrekt via een raadsinformatiebrief. Omdat de financiering net rond was, viel er inhoudelijk nog weinig te rapporteren. Daarnaast was de tijd tot de deadline van de eerste Bestuursrapportage beperkt. Daarom starten we nu met rapporteren bij de tweede Bestuursrapportage, in het vierde kwartaal van 2025.

Binnen het programma Vluchtelingen richten we ons niet uitsluitend op asielzoekers, maar ook op Oekraïense vluchtelingen en statushouders. Vanwege de beleidsmatige samenhang tussen deze doelgroepen hebben we ervoor gekozen om ze allemaal in deze voortgangsrapportage mee te nemen. Zo ontstaat er een integraal beeld van de uitvoering van het programma.

2. Digitaal dashboard in ontwikkeling

Op dit moment werken we aan een digitaal dashboard voor het dossier Vluchtelingen. Dit dashboard biedt inzicht in de drie doelgroepen: asielzoekers, vluchtelingen uit Oekraïne en statushouders. Het dashboard toont:

- **Inhoudelijke kengetallen**, zoals: bezetting van de locaties, leeftijdsopbouw, deelname aan dagbesteding, onderwijs en werk, doorstroom naar andere locaties of eigen woningen (binnen of buiten de gemeente) en land van herkomst. Deze gegevens zijn afkomstig uit ons nieuwkomersregistratiesysteem.
- **Financiële kengetallen**, waaronder: uitgaven per programma, aangegane verplichtingen en prognoses.

Met dit dashboard krijgen we in één oogopslag inzicht in waar het goed gaat en waar bijsturing nodig is. Zo kunnen we gericht sturen op beleidsdoelen en maatschappelijke effecten.

Het dashboard is nog in ontwikkeling. Vanaf de volgende rapportage zullen we via deze monitor aan u rapporteren. De beleidsindicatoren die nu in de begroting zijn opgenomen voor het thema Vluchtelingen worden hierin verwerkt. Daarnaast voegen we nieuwe indicatoren toe specifiek voor de doelgroep asielzoekers. In een volgende rapportage zullen we ook dieper ingaan op de maatschappelijke impact.

3. Asielzoekers

3.1 Opvanglocaties

Locatie De Beurtschipper, Nijkerk (75 opvangplekken)

De eerste locatie die opent is *De Beurtschipper* in Nijkerk. Door aanvullende akoestische onderzoeken in het kader van de Buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA)-procedure is de geplande opening op 1 juli 2025 vertraagd. De locatie is eind september geopend. De opening verloopt gefaseerd. Op dit moment worden 50 vluchtelingen opgevangen op de tweede en derde verdieping, binnenkort volgen 25 bewoners op de eerste verdieping.

De aankomst van de eerste groep bewoners is goed verlopen. Zij werden warm en persoonlijk ontvangen door ons team en een aantal vrijwilligers. De bewoners reageren positief op onze aanpak, waarbij ze vanaf dag één deelnemen aan het dagelijks leven. Er wordt van hen verwacht dat ze zo zelfstandig mogelijk leven: zelf koken, zelf schoonmaken en bijvoorbeeld ook het inrichten van de buitenruimte. Deze verantwoordelijkheid wordt goed ontvangen. Ook is er enthousiasme over het directe aanbod van taallessen en activiteiten. De bewoners ervaren dit niet als een verplichting, maar juist als een kans om snel te integreren en deel te nemen aan de samenleving.

Locatie De Nijverheid, Nijkerk (78 opvangplekken)

De locatie aan de Nijverheidsstraat zou oorspronkelijk eind dit jaar volledig worden gerealiseerd. Er waren echter onzekerheden rondom milieuonderzoek naar vleermuizen, archeologie en geluid. Inmiddels is duidelijk dat er geen rekening gehouden hoeft te worden gehouden vleermuizen of archeologie. Dit betekent dat de sloop kan starten. Verder zijn op basis van aanvullend geluidsonderzoek mitigerende maatregelen bepaald.

We hebben gekozen voor een gefaseerde bouw. Het woongedeelte wordt eerder gerealiseerd dan het Ontwikkelcentrum. Door de extra milieuonderzoeken is de planning opgeschoven. We koersen er nu op dat we in februari 2026 de wooneenheden en centrale voorzieningen kunnen openen. Het Ontwikkelcentrum volgt zo spoedig mogelijk daarna, naar verwachting maart 2026.

Ontwikkelcentrum light

Voorafgaand aan de opening van het Ontwikkelcentrum bieden we de bewoners van *De Beurtschipper* en *De Nijverheid* een 'Ontwikkelcentrum light'. Dit programma omvat activiteiten zoals onderwijs, dagbesteding, sport en spel. De activiteiten vinden plaats op *De Beurtschipper* en op enkele andere externe locaties.

De schoolbesturen voor basisonderwijs in de gemeente Nijkerk zijn met ons in gesprek over de verwachte toestroom van kinderen die de Nederlandse taal nog moeten leren. Samen wordt verkend of er meerdere taalklassen kunnen worden geopend. Op dit moment is er één taalklas in Nijkerk. De wens is om in de toekomst ook een taalklas te starten in Hoevelaken. Voor het voortgezet onderwijs moeten nog gesprekken plaatsvinden over een mogelijke grotere instroom van NT2-leerlingen (Nederlands als tweede taal). Zij krijgen tijdelijk extra taalonderwijs om goed mee te kunnen doen in het reguliere onderwijs. Momenteel is er voor deze groep een Internationale Schakelklas in Amersfoort.

Locaties De Middelaar (Hoevelaken, 75 opvangplekken) en De Veenzoom (Nijkerkerveen, 50 opvangplekken)

Voor deze locaties aan resp. De Middelaarseweg en hoek Amersfoortseweg/Koolhaaspark werken we in samenspraak met de direct omwonenden aan het ontwerp, in stappen van schetsontwerp naar voorlopig ontwerp en definitief ontwerp. Tegelijkertijd worden de benodigde milieuonderzoeken uitgevoerd voor de aanvraag van een tijdelijke omgevingsvergunning. Deze aanvragen worden ter advisering aan u voorgelegd. We streven naar realisatie uiterlijk eind 2026, maar proberen dit eerder te realiseren als dat mogelijk is.

3.2 Financiën

De bestuursovereenkomst met het COA heeft een looptijd van zeven jaar. De financiële middelen worden in fasen beschikbaar gesteld. Inmiddels heeft het COA aan de eerste twee verplichtingen voldaan en de afgesproken gelden overgemaakt.

De verbouwing van de locatie *De Beurtschipper* blijft binnen het budget. Dit is mede mogelijk doordat ervoor is gekozen om een deel van het meubilair te integreren in de verbouwing, in plaats van dit apart aan te schaffen.

In de volgende rapportage geven we een uitgebreidere financiële update. Deze zal onder andere inzicht bieden in de reguliere exploitatiekosten, personeelskosten en een overzicht van de afgeronde verbouwing van *De Beurtschipper*.

4. Vluchtelingen uit Oekraïne

4.1 Opvanglocatie

Begin september 2025 heeft u positief geadviseerd over de verlenging van de vergunning voor het Oekraïnegasthuis aan de Nachtegaalsteeg in Nijkerk. Deze verlenging is inmiddels verleend en geldt voor een periode van drie jaar, met ruimte voor 240 opvangplekken.

Daarnaast bereiden we de vergunningsaanvraag voor om het gasthuis uit te breiden met 50 opvangplekken. De definitieve aanvraag wordt ter advisering aan u voorgelegd. Bij deze aanvraag zullen wij ook inzicht geven in de bijbehorende kosten.

4.2 Financiën

Het Rijk heeft de toelage per gerealiseerde opvangplek voor vluchtelingen uit Oekraïne verlaagd. Ondanks deze verlaging zijn de beschikbare middelen voor ons nog steeds toereikend.

De opvang wordt gefinancierd via de "Bekostigingsregeling opvang ontheemden uit Oekraïne". Deze regeling is inmiddels twee maal verlengd en loopt tot maart 2027. Verdere verlenging is wettelijk gezien niet toegestaan.

Het Rijk werkt aan twee nieuwe regelingen:

a. Regeling Lange Termijn Oekraïne (LTO)

- Vervangt de huidige bekostigingsregeling.
- Bevat naast opvang (bed, bad en brood) ook elementen gericht op voorbereiding van terugkeer.
- Houdt rekening met een overgangsfase voor zorgvuldige afbouw van opvang.
- Verwachting: gereed per januari 2026.
- Indien opvang na maart 2027 nog nodig is, zal deze regeling de financiering overnemen.

b. Regeling Vrijwillige Terugkeer

- Gericht op ondersteuning bij een duurzame terugkeer van Oekraïense vluchtelingen, zodra dat veilig en verantwoord is.
- Begeleiding bij vertrek en herintegratie in Oekraïne.
- Verwachting: gereed per januari 2026.

5. Statushouders

5.1 Doorstroom opvanglocaties

We hebben inmiddels waardevolle ervaring opgedaan met de huisvesting en integratie van statushouders. In mei 2024 openden we de doorstroomlocatie *De Passentenhaven* in Nijkerk, met 40 opvangplekken. Statushouders krijgen hier tijdelijk onderdak en begeleiding, en stromen van daaruit door naar een definitieve woning.

Sinds februari 2025 huren we ook drie woningen van de Kruiskerk (2) en de Vredeskerk (1) in Nijkerk. Deze zijn geschikt voor gezinnen en bieden plaats aan zes personen per woning. De kerken zijn verantwoordelijk voor de exploitatie en begeleiding.

Daarnaast zijn we in 2024 gestart met een 24/7 begeleid wonen project aan de Holkerstraat 43-45 voor 9 jonge statushouders van 16-18 jaar (amv-ers). Dit project staat onder beheer van het Nidos met maatschappelijke begeleiding door Selam Zorg.

5.2 Definitieve huisvesting

In de afgelopen periode hebben we een flinke inhaalslag gemaakt in de definitieve huisvesting van statushouders. Eind 2024 was er een achterstand van 21 personen. De taakstelling voor de eerste helft van 2025 was 38 personen. Daarmee begonnen we het jaar 2025 met een totale taakstelling van 59 personen.

Per juni 2025 hebben we 63 statushouders van woonruimte kunnen voorzien, vier meer dan vereist volgens de taakstelling tot 1 juli. Voor de tweede helft van het jaar is de taakstelling vastgesteld op 33 personen. Bij de realisatie houden we rekening met de vier personen die in de eerste helft extra zijn gehuisvest en deze worden op de taakstelling in mindering gebracht.

Een nieuwe ontwikkeling is dat minister Keijzer op 23 september 2025 heeft aangekondigd dat nareizigers voortaan direct worden doorverwezen naar de gemeente waar hun gezinslid (de statushouder) woont. Deze gezinsleden worden ondergebracht in de woning van de statushouder. Hoewel dit geen extra woningen vereist, kan het aantal geplaatste personen in onze gemeente hierdoor wél boven de taakstelling uitkomen. We houden deze extra plaatsingen nauwgezet bij en zullen dit in latere taakstellingsrondes verrekenen en bestuurlijk onder de aandacht brengen in PRT-verband.

5.3 Financiën

Voor de opvang van statushouders maken we gebruik van twee geldstromen van het Rijk, waarmee we de opvang kostenneutraal kunnen realiseren.

- De specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk: 'Bekostigingsregeling huisvesting vergunninghouders in doorstroomlocaties'. We ontvangen hieruit middelen voor de verbouwing, omgevingsvergunning, exploitatie en begeleiding in *De Passantenhaven*. We hebben de eerste gelden uit deze regeling ontvangen. De regeling loopt van mei 2024 tot mei 2027.
- 'Regeling stimuleren uitstroom vergunninghouders uit de asielopvang'. Deze regeling is in de plaats gekomen van de Hotel- en accommodatieregeling (HAR) van het COA en is ingegaan op 20 augustus. Uit deze regeling financieren we de drie woningen voor gezinnen.

Financiering van het begeleid wonen project verloopt via Nidos, dat hiervoor gebruik maakt van landelijk beschikbare middelen.

6. Medewerkers en vrijwilligers

Na een intensieve selectieprocedure zijn de teams voor de Passantenhaven, Oekraïenpark en Beurtschipper inmiddels compleet. De teams bestaan uit locatiemanagers, zorgcoördinatoren en woonbegeleiders. Het gaat om een gemêleerde groep professionals met ruime ervaring in het opvanglandschap, zowel bij het COA als bij reguliere opvanginstellingen.

Daarnaast hebben zich inmiddels bijna 150 vrijwilligers aangemeld. Voor de aansturing van de vrijwilligers is een vrijwilligerscoördinator aangesteld. Deze werkt aan het opstellen van beleid en een vrijwilligersplan, en is al actief bezig met het inzetten van vrijwilligers als host, voor de ontvangst en het opvangen van de nieuwe bewoners van de Beurtschipper en bij de uitvoering van het Ontwikkelcentrum licht.

Het gaat om vrijwilligers die ingezet worden voor taallessen, sport, spel en andere invullingen vrijetijdsactiviteiten. Met bijdragen van lokale ondernemers heeft een groep enthousiaste vrijwilligers een welkomstpakket georganiseerd voor de nieuwe bewoners van De Beurtschipper. Het programma Buddy to Buddy is een groot succes. In de eerste ronde zijn er 28 matches gemaakt tussen vrijwilligers en statushouders. Begin oktober vond een tweede matchingsdiner plaats, waarbij 25 nieuwe deelnemers aan een buddy zijn gekoppeld.